

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie**

Warszawa, 15 lipca 2011 r.

tekst ujednolicony

**Pan
Aleksander Nakonieczny
Dyrektor
Instytutu Mechaniki Precyzyjnej
w Warszawie**

LWA-4101-02-05/2011
P/11/159

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie przeprowadziła w Instytucie Mechaniki Precyzyjnej w Warszawie (zwanym dalej Instytutem) kontrolę gospodarowania majątkiem w latach 2009-2010.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 29 czerwca 2011 r. Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 *ustawy o NIK*, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia kontrolowaną działalność, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości polegających w szczególności na:

- rozporządzaniu składnikami majątku trwałego bez uprzedniego ustalenia ich wartości,
- niewłaściwym sporządzaniu, gromadzeniu oraz przechowywaniu dokumentacji przetargowej,
- nieprzeprowadzaniu kontroli okresowych budynków oraz nieprowadzeniu ksiąg obiektu budowlanego.”.

1. W latach 2009-2010 Instytut, poza podstawową działalnością badawczo-rozwojową, prowadził także działalność gospodarczą na zasadach określonych w przepisach *ustawy z dnia*

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej², w zakresie i formach określonych w jego statucie³. Instytut prowadził również działalność związaną z wynajmem i dzierżawą składników swojego majątku w statucie niewskazaną. Przychody uzyskane z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w 2009 r. wyniosły 2 057,0 tys. zł (15,6% przychodów ogółem – 13 154,5 tys. zł), a w 2010 r. – 2 082,3 tys. zł (5,1% przychodów ogółem – 40 891,9 tys. zł), zaś z wynajmu i dzierżawy odpowiednio 1 241,2 tys. zł i 1 315,0 tys. zł.

Działalność gospodarcza (w tym najem i dzierżawa) oraz szkoleniowa Instytutu były w okresie objętym kontrolą wydzielone pod względem finansowym i rachunkowym z działalności podstawowej zgodnie z wymogami art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych⁴ (dalej ustawa o jbr) oraz art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych⁵.

W badanym okresie Instytut przy rozliczaniu podatku dochodowego stosował art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych⁶. Instytut naliczał i terminowo uiszczał podatek od nieruchomości oraz opłaty z tytułu wieczystego użytkowania gruntu z uwzględnieniem wielkości powierzchni wynajmowanych podmiotom zewnętrznym na prowadzenie działalności gospodarczej. Od majątku służącego działalności gospodarczej Instytut uiszczał podatek od nieruchomości: 56,1 tys. zł w 2009 r. i 53,5 tys. zł w 2010 r. na podstawie art. 7 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych⁷ oraz stosownie do postanowień art. 18a ust. 1 ustawy o jbr, dokonał rocznych opłat w kwotach 64,4 tys. zł i 65,9 tys. zł z tytułu użytkowania wieczystego gruntu będącego własnością Skarbu Państwa i wykorzystywanego wyłącznie do działalności gospodarczej.

W ocenie NIK prowadzona przez Instytut działalność związana z wynajmem i dzierżawą składników jego majątku (w tym wolnych powierzchni i pomieszczeń) nie ograniczała podstawowej działalności badawczo-rozwojowej Instytutu.

2. NIK pozytywnie ocenia sytuację ekonomiczno-finansową Instytutu, który w 2009 r. osiągnął zysk netto w wysokości 71,4 tys. zł, wyższy od zysku netto osiągniętego w 2008 r. o 12,1%, a w 2010 r. – 21 800,3 tys. zł. Odnotowany w 2010 r. wzrost przychodów (oraz

² Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.

³ Statut IMP z dnia 4 sierpnia 2008 r.

⁴ Dz. U. z 2008 r. Nr 159, poz. 993 ze zm. - uchylona z dniem 1 października 2010 r.

⁵ Dz. U. Nr 96 poz. 618 ze zm.

⁶ Dz. U. z 2011 r. Nr 74, poz. 397 ze zm.

zysku netto) w stosunku do wartości osiągniętych w roku poprzednim wynikał ze zbycia 328 416 udziałów (49%) w spółce Chłodna 52/54 (w drodze ich umorzenia za wynagrodzeniem w wysokości 26 273,3 tys. zł).

Głównym źródłem finansowania działalności Instytutu w 2009 r. były przychody z tytułu sprzedaży produktów i usług, które wyniosły 8 959,2 tys. zł (68,1% przychodów ogółem) oraz pozostałe przychody operacyjne (w tym najem i dzierżawa) na kwotę 2 121,9 tys. zł (16,1% ogółu przychodów). W 2010 r. aż 68,3% udziału w przychodach ogółem stanowiły przychody finansowe, które wyniosły 27 915,4 tys. zł, natomiast 24,7% stanowiły przychody ze sprzedaży produktów i usług, które wyniosły 10 099,4 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą wskaźniki rentowności i płynności finansowej Instytutu były korzystne, kształtowały się na bezpiecznym poziomie i nie stwierdzono zagrożenia dla kontynuacji jego działalności.

W badanym okresie odnotowano wzrost zarówno zobowiązań długoterminowych, jak i krótkoterminowych. Według stanu na koniec 2009 r. zobowiązania długoterminowe Instytutu wyniosły 86,9 tys. zł (o 10,8% wyższe niż na koniec 2008 r.), a na koniec 2010 r. – 91,5 tys. zł. Zobowiązania krótkoterminowe wzrosły z 1 052,3 tys. zł na koniec 2009 r. (o 9,6% wyższe niż w 2008 r.) do 1 497,4 tys. zł na koniec 2010 r.

Mimo iż w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły należności długoterminowe, a stan należności krótkoterminowych zmniejszył się z 1 790,1 tys. zł na koniec 2009 r. do 1 218,3 tys. zł na koniec 2010 r., to jednocześnie odnotowano wzrost o 9,6% tzw. należności spornych (tj. należności odpisanych w związku z brakiem ich spłaty w terminie powyżej 180 dni od terminu zapłaty wskazanego na fakturze) – z 1 250,2 tys. zł na koniec 2009 r. do 1 370,7 tys. zł na koniec 2010 r.

Szczegółowym badaniem objęto próbę należności dotyczących 10 kontrahentów na łączną kwotę pozostałą do zapłaty wynoszącą 272,9 tys. zł, które – wg stanu na koniec 2010 r. – stanowiły należności sporne. Analiza wykazała, iż jedynie w przypadku 4 kontrahentów (na łączną kwotę należności pozostałą do zapłaty 103,3 tys. zł) prowadzono na bieżąco postępowanie windykacyjne i należności były stopniowo spłacane. Natomiast w stosunku do 6 pozostałych kontrahentów zalegających z płatnościami na łączną kwotę 92,8 tys. zł (w tym jeden zalegający na kwotę główną 9,8 tys. zł w stosunku do którego zapadł wyrok sądowy z dnia 28 października 2009 r.) kierowano jedynie wezwania do zapłaty. Dopiero w trakcie kontroli NIK Instytut podjął działania windykacyjne: w jednym

⁷ Dz. U. z 2010 r. Nr 95, poz. 613 ze zm.

przypadku skierował wniosek do komornika o wszczęcie egzekucji, a w 5 przypadkach wiarytelności zostały skierowane do firmy windyacyjnej.

3. W okresie objętym kontrolą w użytkowaniu wieczystym Instytutu znajdowała się nieruchomość o powierzchni 2,6905 ha, na której zlokalizowanych było 18 obiektów budowlanych o łącznej powierzchni użytkowej 13 869,3 m² stanowiących własność Instytutu.

NIK negatywnie ocenia, pod względem legalności, nieprzestrzeganie *ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane*⁸. W 10 obiektach nie dokonywano okresowych rocznych i pięcioletnich kontroli stanu technicznego, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ww. *ustawy*, a w pozostałych 8 obiektach nie przeprowadzono w 2010 r. okresowej rocznej kontroli, co było niezgodne z art. 62 ust. 1 pkt 1 ww. *ustawy*. Dla 11 z 18 posiadanych obiektów budowlanych nie prowadzono ksiąg obiektu budowlanego, co było niezgodne z art. 64 ust. 1 ww. *ustawy*. Założone dopiero 1 grudnia 2009 r. książki dla 7 obiektów nie posiadały wymaganych załączników wymienionych w części III wzoru książki określonego w *rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego*⁹ (m.in. dokumentacji obejmującej: pozwolenie na budowę, protokołu odbioru obiektu, dokumentacji technicznej remontów, protokołów awarii i katastrof).

4. NIK zauważa, iż składniki majątku trwałego Instytutu generalnie ewidencjonowano prawidłowo. Środki trwałe, niezależnie od ich wartości, były ujęte w ewidencji ilościowo-wartościowej prowadzonej w komputerowym systemie finansowo-księgowym. Natomiast wartości niematerialne i prawne rejestrowano w tabelach programu Excel.

Kontrola wykazała, iż uzyskane w 2009 r. przychody z przeniesienia udziału Instytutu w prawie do patentu na rzecz innych podmiotów (4 umowy na łączną kwotę 20,0 tys. zł netto) zostały błędnie zakwalifikowane i zaewidencjonowane na koncie 701 subkonto 70106000 dotyczącym przychodów ze sprzedaży produktów i usług dla przemysłu w zakresie działalności podstawowej, zamiast na koncie 705 – „Przychody ze sprzedaży licencji i patentów”. Było to niezgodne z postanowieniami *zarządzenia Dyrektora Instytutu nr 5 z dnia 6 lipca 2007 r. w sprawie ustalenia dokumentacji opisującej przyjęte do stosowania zasady rachunkowości* (ze zmianami).

Szczegółowym badaniem objęto próbę 10 składników majątku trwałego o łącznej wartości 307,2 tys. zł. Badanie wykazało jeden przypadek ustalenia nieprawidłowej stawki amortyzacyjnej. Dla sieciowej kopiarki cyfrowej o wartości początkowej 4,7 tys. zł

⁸ Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.

zastosowano stawkę 30%, co było niezgodne z załącznikiem nr 1 do ww. ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

Majątek trwały był inwentaryzowany stosownie do postanowień art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁰.

W okresie objętym kontrolą Instytut nie sprzedawał, ani też nie udostępniał nieodpłatnie składników swojego majątku.

W latach 2009-2010 obowiązywało 59 umów najmu/dzierżawy, w większości dotyczących oddania w najem części nieruchomości. Analiza 10 umów zawartych przed 1 października 2010 r. o najwyższych kwotach czynszu wykazała, że przed wynajęciem części nieruchomości nie dokonywano szacowania ich wartości, w związku z czym Instytut nie miał możliwości stwierdzić, czy wartość tych pomieszczeń przekracza równowartość 50,0 tys. euro i czy w związku z tym będzie zobligowany do uzyskania zgody ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa – na podstawie art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa¹¹ – na rozporządzenie tym mieniem. Stwierdzono ponadto, że najemcy zostali wybrani przez Instytut bez przeprowadzenia publicznego przetargu, co było niezgodne z art. 13a ust. 2 ustawy o jbr.

5. Mimo uzupełniania przez Instytut zasobów aparatury (w 2009 r. zostało nabytych 14 urządzeń o wartości netto 462,9 tys. zł, a w 2010 r. – 19 urządzeń o wartości netto 584,6 tys. zł), ogólny stan jej zużycia/umorzenia był bardzo wysoki i wyniósł w 2009 r. 85,5%, a w 2010 r. aż 92,4%.

Szczegółowym badaniem objęto procedurę udzielenia zamówień publicznych dotyczących 3 nabytych środków trwałych za łączną kwotę 471,8 tys. zł netto, przekraczających określony w art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (PZP)¹² próg 14,0 tys. euro obligujący do stosowania tej ustawy.

NIK negatywnie ocenia realizację procedur udzielenia przez Instytut zamówień publicznych na zakup aparatury.

Stwierdzono bowiem, że:

⁹ Dz. U. Nr 120, poz. 1134.

¹⁰ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

¹¹ Dz. U. Nr 106, poz. 493 ze zm.

¹² Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

- w trakcie prowadzonego przetargu osoby biorące w nim udział nie złożyły oświadczeń o niepodleganiu wyłączeniu z uczestnictwa w postępowaniu, wymaganych postanowieniami art. 17 ust. 2 *PZP* (w przypadku 3 zamówień);
- Instytut nie dysponuje dokumentacją potwierdzającą zamieszczenie na stronie internetowej ogłoszeń o zamówieniu (3 przypadki) ani dokumentacją dotyczącą zamieszczenia ogłoszenia o wyniku postępowania oraz specyfikacji istotnych warunków zamówienia zarówno na stronie internetowej, jak i w siedzibie Instytutu (3 przypadki), natomiast w jednym przypadku nie dysponuje dokumentacją potwierdzającą zamieszczenie ogłoszenia o zamówieniu również w swojej siedzibie – było to niezgodne z art. 9 ust. 1, art. 96 ust. 2 oraz art. 97 ust. 1 *PZP*;
- specyfikacje istotnych warunków zamówienia nie zawierały m.in. nazwy i adresu zamawiającego, terminu wykonania zamówienia oraz istotnych postanowień umowy, co było niezgodne z art. 36 ust. 1 - 3 *PZP*;
- w przypadku jednego postępowania nie zawiadomiono pisemnie dostawcy o rezultacie przetargu, w innym postępowaniu Instytut pisemnie nie zawiadomił o wyborze najkorzystniejszej oferty dostawcy, którego oferta została odrzucona, zaś dostawcy, którego ofertę wybrano, nie poinformował o odrzuceniu oferty konkurencyjnej, natomiast w 2 postępowaniach przekazane zawiadomienia o wyborze najkorzystniejszej oferty zostały sporządzone nieprawidłowo i zawierały tylko niektóre wymagane elementy – powyższe działania były niezgodne z art. 92 ust. 1 *PZP*;
- w jednym przypadku nie sporządzono protokołu z udzielenia zamówienia publicznego, co było niezgodne z art. 96 ust. 1 *PZP*, a z pozostałych 2 postępowań protokoły nie zostały sporządzone według wzorów i nie zawierały pełnych informacji, określonych w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 października 2008 r. w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego¹³.

W kontrolowanym okresie osobą odpowiedzialną za przygotowanie, prowadzenie i dokumentowanie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego był Pełnomocnik Dyrektora ds. zamówień publicznych.

Powyższe ustalenia wskazują na niewłaściwe sporządzanie, gromadzenie oraz przechowywanie dokumentacji przetargowej uniemożliwiające weryfikację terminów i prawidłowości przebiegu udzielania zamówień.

¹³ Dz. U. Nr 188, poz. 1154

6. Zgodnie z art. 13 ust. 5 ww. *ustawy o jbr* Instytut sporządził plany rzeczowo-finansowe na lata 2009-2010 i po ich zaopiniowaniu przez Radę Naukową terminowo przekazał je do Ministerstwa Finansów (MF) oraz do nadzorującego Instytut Ministerstwa Gospodarki (MG).

Stwierdzono jednak, iż kopia korespondencji dotyczącej planu na 2009 r. złożonej w MF w dniu 23 grudnia 2008 r. została przekazana do MG z 90. dniowym opóźnieniem, a zestawienie wybranych elementów planu na 2010 r. wraz informacją o wykonaniu planu za 2009 r. wysłano do MG z 152. dniowym opóźnieniem, w stosunku do terminów określonych przez Ministerstwo Gospodarki¹⁴.

Sprawozdania finansowe Instytutu opracowane zostały terminowo, zawierały rzetelne dane wynikające z ewidencji finansowo-księgowej. Instytut rzetelnie sporządzał i terminowo przekazywał do GUS sprawozdania o działalności badawczej i rozwojowej PNT-01.

7. Dyrektor Instytutu wywiązał się z obowiązku, wynikającego z art. 54 *ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące system nauki*¹⁵, w zakresie dostosowania statutu Instytutu do przepisów *ustawy o instytutach badawczych*. Nowy statut Instytutu został zatwierdzony przez Ministra Gospodarki 31 marca 2011 r. Natomiast regulamin organizacyjny Instytutu został dostosowany do przepisów ww. *ustawy o instytutach badawczych* 21 czerwca 2011 r., tj. z 2,5 miesięcznym opóźnieniem.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Rozporządzanie składnikami majątku trwałego po uprzednim ustaleniu ich wartości rynkowej.
2. Prowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego i ich dokumentowanie zgodnie z przepisami *ustawy Prawo zamówień publicznych*.
3. Założenie dla wszystkich posiadanych przez Instytut budynków i budowli książek obiektu budowlanego, stosownie do art. 64 ust. 1 *ustawy Prawo budowlane*.
4. Przeprowadzanie okresowych kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 *ustawy Prawo budowlane*.
5. Prawidłowe ewidencjonowanie przychodów Instytutu i właściwe ustalanie stawek amortyzacyjnych dla składników majątku trwałego.
6. Bieżące podejmowanie czynności windykacyjnych i egzekucyjnych w stosunku do należności przeterminowanych.

¹⁴ W piśmie MG nr DNP-I-0311-1-AS/07/50 z 12 stycznia 2007 r.

7. Terminowe przekazywanie planów rzeczowo-finansowych i sprawozdań z ich wykonania do Ministerstwa Gospodarki.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pana Dyrektora przedstawienia, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

¹⁵ Dz. U. Nr 96, poz. 620 ze zm.